

Vzpomínky z Café Barrande II

Vladimír Sattran
Jiří Kovanda
Vlasta Čechová

Úvodem

Tato knížka vzpomínek vznikala průběžně, takřka samovolně, podobným způsobem, jakým se dlouholetým, byť jen občasným setkáváním stvrzují přátelství. U šálků kávy a skleničky vína v malém Přírodovědném klubu Barrande, kterému jsme říkali Café Barrande, se již po léta scházejí geologové, geofyzici, báňští inženýři, paleontologové a mezi ně přicházejí i další přírodovědci a přátelé naší přírody, jeskyňáři, zlatokopové, někdy i botanici.

Ze společných vzpomínek na velké geologické postavy vznikla první knížka našich *Vzpomínek z Café Barrande*. Vzbudila velký zájem a – *littera scripta manet* – trvale zachytila část našeho přírodovědného života, jeho osobnosti i atmosféru doby.

Druhá knížka vzpomínek navazuje na zápisy vzpomínek zachycující převážně generaci, která již odešla. Jiří Kovanda a několik dalších přátel začali fotograficky dokumentovat účastníky schůzek v Café Barrande a tak vznikla řada portrétů a snímků z přírodovědeckých debat, diskusí, výstav a blues u píana. Bylo to začátkem roku 2010, kdy Jiří Kovanda přinesl objemné album fotografií z našeho klubu. Seděli jsme u stolku s Vlastou Čechovou, zkušenou redaktorkou, která nám připravila první knížku *Vzpomínek z Café Barrande*, listovali zvolna stránkami fotografií a říkali si: „*Kdo je tenhle muž, který tady sedí pod plátnem z Korhoga?*“, nebo „*Ted' si nevzpomenu na křestní jméno téhle kolegyně – Alena, Anděla, Irena?*“ A u toho stolku jsme se naráz shodli, že bychom měli fotografie oživit jmény a drobnými vzpomínkami a pokusit se to vzpomínání dát do malé knížky. A téměř nevědomky jsme uvažovali jako filozof Emmanuel Lévinas: co vlastně prolamuje tu metafyziku totalitního já, co ukazuje k Jinému, který se mi představuje jako tvář druhého – mého bližního, jehož jinakost nemohu zrušit ani zcela pochopit, protože otvírá současně nepředvídatelnost a etiku lidského života.

Díváme se na mnoho tváří a ponořujeme se do vzpomínek a úvah. To drobné společenství přírodovědců a jejich přátel se svobodně respektuje. Zde lidé vedou skutečný dialog, který trochu prosvětluje dnešní potemnělý svět.

Tak jako jsme v první knížce *Vzpomínek z Café Barrande* vzdali hold našim velkým učitelům, tak v té druhé knížce se pokloníme rytířsky všem, kteří dosud mezi nás do Přírodovědného klubu přišli a přicházejí, ať v životě zažili slávu či hanu, bohatství nebo chudobu, dobré nebo zlé. Ten lidský kolotoč, který většina z nás prožila ve dvacátém století plném utrpení, válek, totality, snah o čestné přežití, se tady v malém vzorku přírodovědců smíchá na koktejl pravdy.

O domu vzpomínek

„Hlavní je, aby někde zůstalo to, čím jsme žili. A zvyky. A dům vzpomínek.“

(Antoine de Saint- Exupéry: Dopis rukojmímu)

Nesmírně záleží na tom, aby někde (nebo v někom) zůstala vzpomínka na úsilí, kterým jsme se chtěli dopracovat svobodnějšího života. Je to naše poselství a každým dnem je máme předávat druhým, abychom přispěli svou troškou, svým dílem do mlýna obecného rozumu. Náš dům vzpomínek budou obývat i příští pokolení. Budou poučenější o rozumové výboje, které zanechali jejich předchůdci i souputníci.

Kolikrát jsme si mysleli, že ani nestojí za to, abychom se snažili zachovat své zrno pravdy. Ale právě to malé zrno může chybět v celkovém obrazu myšlení a doby.

Co je spisovatelská paměť? To je něco jiného než naše zakouřená paměť přírodovědců, kteří se hrabali v útrobách země. Je třeba paměti a schopnosti napsat o svém štěstí, jak pokukovalo, jak přálo i nepřálo. Jenom o tom štěstí života však nejde pořád psát. Je tu tisíce věcí, co štěstí doprovázejí, co mu závidí nebo co se pletou do dveří, když už chce odejít. A tak jsme začali psát a fotografovat to malé vzpomínání.

Zůstala nám kavárnička a drobné rozhovory s lidmi. A zůstal s námi „dům vzpomínek“. To je velmi důležité. Lidé, kteří si nepostavili dům vzpomínek, nemají často kam usednout, kam se vracet. Nemohou pak vést ani ten pravdivý dialog s druhými lidmi.

Do naší útlé knížky fotografií a vzpomínek se samozřejmě nevejdou všichni, kdo prošli dveřmi naší kavárničky, ale přece je jich dost, aby mohli vytvořit obraz o společnosti z let 2002 až 2012, která se tam scházela. Deset let se zdá být krátká doba, ale přesto se v životě během desetiletí dost věcí radikálně mění, vybledne, na mnohé se zapomene. A naopak, někteří odcházejí a právě tím hlouběji pronikají do paměti přátel usedajících dosud ke stolům, i když jsou stále starší a tím – často – i moudřejší. Tak se stává, že delší čas se ve dveřích neobjeví některý z přátel, a my si říkáme, copak s ním

asi je, snad někdy přijde a snad mu není zle. Raději se zeptám, jak se mu daří. Slyšel jsem, že má jít na operaci, tak mu připijeme, aby se brzy uzdravil. A skleničky cinknou, rozhostí se chvilka ticha a pak zase někdo začne vyprávět další příběh.

Jen pojďte prosím dál... tak zval Vladimír Sattran první návštěvníky Přírodovědného klubu Café BARRANDE v září roku 2002.

Nezaměnitelnou postavou schůzek naší společnosti je **doc. RNDr. Jiří Kovanda, CSc.** Karlštejnský patriot ovládá z paměti pasáže z Vrchlického *Noci na Karlštejně*. K jeho radostem a širokým zájmům patří taje pražské geologie, které se mu podařilo se spoluautory shrnout do velmi záslužné publikace o geologii Prahy s přehlednou geologickou mapou. Je znalcem kvartérní fauny a už za studentských let prolézal jeskyněmi Českého krasu, které byly tehdy doménou dobrodružných povah Petrbokovy družiny. Dnes na dobu starých jeskyňářů rád vzpomene spolu s dalšími přáteli-speleology.

Jiří Kovanda je hlavním autorem portrétů návštěvníků klubu a často jsme při přípravě knížky seděli a uvažovali „tak tohle ano, takhle ne“. Jeho moudrá tvář pod nešednoucimi vlasy se rozvlnila úsměvem, když jsme si vzpomněli na důvod, proč třeba ano, proč naše vzpomínání má mít téměř charakter poučených sběratelů. Není přípustné poplést lokality. Naše lokalita je Café Barrande v Ježkově ulici na Žižkově. A společenství lidí se podobá společenství endemických druhů jednoho přírodního prostředí. Jiří Kovanda jako

znalec kvartérní malakofauny ví přesně, o čem je řeč, která skála či jeskyně hostí určitou společnost měkkýšů a kde jí to naopak nevhovuje.

Na snímku si **doc. Jiří Kovanda** povídá s **prof. Zdeňkem Poubou**. Bílé sádrové dílko za jeho hlavou zpodobňuje RNDr. Petra Jakeše, Ph.D., opírajícího se o lucernu. Sošku tohoto velkého popularizátora geologických věd vytvořil jeho přítel RNDr. Josef Chaloupský, CSc. Oba dva již odešli z našeho života, často však si na ně vzpomene při různých rozprávkách o regionální geologii Krkonoš nebo besedách o Norsku či Austrálii. A odešel již i profesor Pouba, jeden z velkých protagonistů našich setkávání.

Mgr. Vlasta Čechová, dlouholetá redaktorka publikací České geologické služby, má velký podíl na tom, že druhý díl *Vzpomínek z Café Barrande* uvidí světlo světa právě ve výročí desátých narozenin naší kavárničky a Přírodovědného klubu. Jiří Kovanda ji vyfotografoval v době, kdy jsme se rozhodli sestavit tento díl vzpomínek, ale její přívítivá tvář intelektuálky a milovnice přírody a cestování se ani po měsících naší přátelské spolupráce nezměnila.

Mnohokrát jsme v našem klubu vzpomněli profesora Odolena Kodyma. Veselé historky o něm vyprávěl **RNDr. Pavel Röhlich, CSc.**, jeden z jeho prvních asistentů na katedře geologie Přírodovědecké fakulty Karlovy univerzity na Albertově. I když tento druhý díl *Vzpomínek* je převážně věnován přátelům, kteří se v kavárničce ještě po deseti letech scházejí, Pavel Röhlich přinesl dvě hezké „kodymovské“ fotografie. Na nich je totiž nádherně vidět ta jednosměrná šipka času.

První z nich zachytila skupinu studentů geologie sedící za profesorem Kodymem při exkurzi na Slovensko v padesátých letech. Na exkurzích s ním panovala vždy pohoda. Zleva naslouchají jeho žáci – dnes docentka paleontologie RNDr. Dana

